

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. v. Quænam sint veræ species relationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

SECTIO V.

Quenam sint variae species relationum.

Expositi haecenus solam ferè relationem prædicamentalem: nunc de relatione ago sumpta in tota sua latitudine, prout includit relationem categoricam, relationem transcendentalem, & relationem secundum dici. De singulis enim pauca quædam difficultia sunt; relatio enim rationis tota constabit ex relatione secundum dici.

§. I.

Quodnam sit summum genus relationis prædicamentalis, & quanam illius species.

Ratio dubitationis.

Ratio dubitandi reuerà difficilis est, quia omnino videtur, quod omnia relatiua non continentur sub unico summo genere; sic enim probatur. Illud quod est realiter distinctum à genere, non est sub genere: sed aliquod relatiuum est distinctum à relatiuo in communi: ergo aliquod relatiuum non continetur sub relatiuo in communi. Probo minorem. Relatiuum in communi necessariò est ad aliud à se distinctum, idest ad terminum: sed illud aliud est relatiuum: ergo aliquid relatiuum est distinctum à relatiuo in communi: ergo si datur genus generalissimum, quod refertur ad aliud, dabitur aliud etiam genus generalissimum termini ad quem aliud refertur.

Dico primò. Datur genus vnum generalissimum relationis prædicamentalis commune omnibus relatiuis, cuius conceptus est esse ad aliud.

Probatio.

Ratio est, quia omne prædicamentum, quodd vnum est, habere debet genus vnum generalissimum sibi proprium: relatio est vnum prædicamentum: ergo relatio vnum habet genus generalissimum. Deinde definitio hæc, *Accidens est cuius totum esse est ad aliud*, conuenit omnibus relatiuis: ille conceptus est summum genus huius categoriæ: ergo datur summum genus huius categoriæ.

Prima solutio rationis oppositæ.

Denique non obstat allata ratio dubitandi: Video negasse summum hoc genus Boetium, & Simplicium. Respondeo enim primò, supposito quod relatio terminum habeat absolutum, ut nuper probabam, distinguendo illam minorem. Datur aliquod relatiuum distinctum à relatiuo in communi; aliquod relatiuum formaliter ut sic, negatur minor; aliquod relatiuum prout est aliquid absolutum, materialiter autem est aliquid relatiuum, concedo. Terminus enim relationis in communi considerari potest vel formaliter ut est relatiuus, & sic non est terminus; vel prout est aliquid absolutum, & sic est terminus. Cum ergo terminus ut terminus non sit aliquid relatiuum, non potest constitui genus relationis distinctum à relatiuo in communi.

Secunda solutio.

Secundò, etiam posito quod relatio respiceret terminum prout respectiuium, nihil concluderet argumentum; posset enim negari absolutè illa minor: aliquod relatiuum est distinctum à relatiuo in communi. Ad cuius probationem distinguitur maior. Relatiuum in communi est ad aliud distinctum realiter à seipso, prout est relatiuum in communi collectiue sumptum, nego; ad aliquid quod sit distinctum à quolibet relatiuo in particulari, & distributiue sumptum, concedo. Terminus enim relationis in communi non distinguitur realiter,

A sed formaliter tantum à relatiuo in communi: sicut causa in communi non distinguitur realiter ab effectu in communi; multi enim effectus sunt etiam causæ. Cum ergo dicitur relatio in communi esse accidens, cuius totum esse est ad aliud, sensus est, cuius totum esse est ad aliud distinctum realiter in quocunque relatiuo particulari; non autem, cuius totum esse est ad aliud distinctum realiter à relatiuo in communi. Et hæc responsio malè impugnatur ab Hurtado & Aueris, ad quam postea recedit eorum solutio.

Instabis primò. Illud quod est aliquo modo distinctum realiter à relatiuo in communi, non continetur villo modo sub relatiuo in communi: sed terminus relationis in communi est aliquid relatiuum, saltem materialiter; & est distinctum à relatione in communi: ergo aliquod relatiuum non continetur sub relatione in communi.

Respondeo, terminum correlatiuum conceptiue se vel formaliter, ut est correctio; vel materialiter tantum, prout est entitas habens correlationem: si sumatur formaliter ut correlatiuus, continetur sub relatiuo in communi, nec ab eo distinguitur: si sumatur materialiter, non continetur sub relatione in communi, & ab ea distinguitur. In forma igitur distinguitur minor: aliquod relatiuum materialiter distinguitur à relatiuo in communi, & sub eo non continetur, concedo; aliquod relatiuum sumptum formaliter, nego: terminus enim relationis in communi materialiter tantum ut correlatiuus, distinguitur realiter à relatione in communi, non autem formaliter ut correlatiuus; facilius tamen iuxta secundam solutionem minor debet negari, quod scilicet aliquid relatiuum sit distinctum realiter à relatiuo in communi; quia relatio in communi est ad aliud non distinctum à se, sed distinctum à quolibet relatiuo in particulari.

Instabis secundò. Sequitur illum terminum realiter distingui, & non distingui à relatiuo in communi; nam distinguitur prout est terminus, & prout est correlatio, ille idem terminus non distinguitur.

Respondeo nullo modo absurdum esse, quod terminus relationis sub vna formalitate, nimirum quatenus est relatiuus materialiter, distinguitur à relatione; & sub altera formalitate non distinguitur, quatenus scilicet formaliter est correlatiuus.

Instabis tertio: Saltem non apparet, quare ratio terminandi relationem communem omnibus terminis relationum, non possit constituere vnum supremum genus distinctum à summo genere relationis; sic enim probari potest terminare relationem. Est aliquid commune omnibus terminis relationum, & ab illis præcisibile: illud non continetur sub genere relationis, cum sit ab eo distinctum, & absolutum: ergo illud constituit vnum genus peculiare, quod vocatur terminus.

Respondeo terminum relationis, cum sit absolutus, non contineri sub genere relationis in recto & directè, sed in obliquo & reductiue; nam cum relatio in communi debeat respicere aliud, necesse est ut terminus pertineat aliquo modo ad genus ipsum relationis.

Dico secundò. Relatio bene & adæquate distinguitur primò ratione fundamenti in relationes primæ, secundæ, & tertiæ generis: secundò in relationes æquiparantæ, & disparantæ: tertio in relationes mutuas & non mutuas: quartò, non malè diuidi potest in relationes

relationes intrinsecus & extrinsecus aduenientes, non tamen iuxta mentem Scoti, qui eam inuenit diuisionem.

Prima diuisio in primum, secundum, & tertium genus explicata manet *scilicet* 3.

Relatio-
nes equi-
parantia,
& disqui-
parantia.
Secundò ergo dixi, relationes alias dici equi-
parantia, alias disqu岸parantia. Primæ sunt illæ,
quæ habent adiunctas correlationes eiusdem ratio-
nis; vt relatio similitudinis inter duos parietes al-
bos est relatio equiparantia; continet enim duas
similitudines eiusdem rationis. Relatio disqu岸pa-
rantia illa est, quæ correlationes habet adiunctas
diuersi generis, vt paternitas, cui correspondet filia-
tio diuersa, vt vides, naturæ à paternitate.

Mutue &
non mutue.
Tertiò dixi, relationes alias esse mutuas, alias
non mutuas. Primæ habent adiunctas correlatio-
nes, secundæ verò non habent. Negant Auerſa &
alij non pauci, vllam esse posse relationem cate-
goricam non mutuat, quia volunt relationem
non esse aliud quàm coexistentiam fundamenti &
termini. Contra quos ratio est olim indicata, quia
relationes tertij generis mutue non sunt, cum
mensura non dicat vllam relationem ad mensura-
bile; relatio enim realis est aliquid intrinsecum
subiecto, & requirit fundamentum intrinsecum:
sed esse obiectum, & esse mensuram, est denomi-
natio purè extrinseca, nullum habens fundamen-
tum intrinsecum; cognosci enim est denominatio
extrinseca obiecto: ergo obiectum non habet re-
lationem ad potentiam. Creatura proptè existens,
ordinem categoricum dicit ad Deum, vt actu ope-
rantem; qui tamen non refertur ad creaturam. Ne-
que dicas primò: esse agens tam est denominatio
extrinseca, quàm esse obiectum; nam actio est in
passio: ergo si esse obiectum non est relatio, esse
agens non est relatio. Distinguo enim antecedens:
esse agens est denominatio extrinseca, si denomi-
natio agentis à sola petatur actione, esse agens est
denominatio extrinseca, concedo: si petatur à po-
tentia actiua causante actu, nego. Esse autem
obiectum, & mensuram semper est denominatio
extrinseca, quia nullum habet fundamentum in-
trinsecum; petitur enim tantum à cognitione ex-
trinseca. Neque dicas secundò: Cognitione extrinse-
ca est ratio tantum fundandi relationem obiecti ad
potentiam; fundamentum autem est entitas ipsa
obiecti: sicut ratio fundandi relationem agentis,
est actio; entitas autem agentis est fundamentum.
Nego enim hanc paritatem, quia effectus verè pro-
cedit ab entitate causæ, potentia verò non proce-
dit ab obiecto. Quod si dicas potentiam quidem
non procedere ab obiecto, sed cognitionem proce-
dere ab eo producente species. Respondebo ob-
iectum in ratione causæ habere relationem secundi
generis ad effectum; sed non ad potentiam sub
ratione mensuræ; quia vt sic non est nisi terminus,
quæ denominatio est purè extrinseca.

Intrinse-
cus & ex-
trinsecus
aduenien-
tes.
Quartò dixi, non malè à Scoti in 4. diff. 13.
q. 1. diuidi relationes in extrinsecus & intrinsecus
aduenientes. Vocat autem intrinsecus aduenientes
eas, quæ necessariò sequuntur, posito fundamen-
to & termino, cuiusmodi est similitudo inter duas
albedines, quæ non possunt esse, quin sint inter
se similes. Extrinsecus aduenientes vocat eas, quæ
non necessariò sequuntur posito fundamento &
termino: v. g. posita potentia & obiecto non ne-
cessariò ponitur relatio mensurabilis. In qua di-
uisione fateor multipliciter videri errare Scotum,
dum relationes extrinsecus aduenientes negat esse
in hac categoria, & alia pleraque de illis inuer-
tò comminiscitur: ego vtrasque illas relationes
R. P. de Rhodæ curs. Philosoph.

A
admitti debere puto, & relationes intrinsecus ad-
uenientes appello eas, quæ positis fundamentis
& terminis necessariò ponuntur, non expectata
vllà ratione alia fundandi, qualis est similitudo,
& relationes aliarum primi generis. Relationes verò
extrinsecus aduenientes voco eas, quæ non resul-
tant posito fundamento & termino, donec ponat-
ur aliqua ratio fundandi distincta à fundamen-
to, quales sunt relationes omnes secundi & ter-
tij generis. Si autem per relationes extrinsecus ad-
uenientes intelligantur relationes secundum esse,
quæ posito fundamento, termino & ratione fun-
dandi non necessariò resultant, illæ sunt impossi-
biles, vt ex dictis patet; possunt verò solum sig-
nificare relationes secundum dici, quæ sunt entia
connotatiua, & denominationes solum extrin-
secæ; quod vnum arbitror fuisse ad mentem
Scoti.

S. II.

An, & quid sit relatio transcendentalis.

Certum est primò, relationem transcenden-
talem vocari eam relationem, quæ suo funda-
mento est essentialis; est enim entitas absoluta rei
alicuius essentialiter ab altera dependens: v. g.
relatio creaturæ ad Deum est transcendentalis, quia
est ipsa entitas creaturæ dependens à Deo essentiali-
ter. Relatio accidentis ad substantiam similiter
est transcendentalis, quia essentialiter, & intrin-
secè accidens respicit substantiam, cui debet in-
herere.

Certum est secundò, hinc sequi primò, vt re-
latio transcendentalis terminari possit ad termi-
num tantum possibilem; nam potentia visiva non
magis refertur ad colorem existentem, quàm ad
possibilem. Sequitur secundò, vt relatio transcen-
dentalis non sit aliquid simpliciter respectuum,
sed absolutum secundum quid, & secundum quid
respectuum, in quo scilicet neque ratio absoluti
præcindi possit à ratione respectui, nec contrà;
quia quod est essentialiter alicui, non potest ab eo
præcindi: sed respectus transcendentalis essentialis
est, vt dixi: ergo non potest præcindi à re illa,
quæ refertur.

Ratio ergo dubitandi est, quia videtur non
posse admitti relationes vllas transcendentales di-
stinctas à categoricis. Primò si creatura diceret or-
dinem essentialem ad Deum, qui cognosceret intuiti-
uè creaturas, ita & Deum; qui videret intuiti-
uè accedens, videret etiam intuiti-
uè substantiam; qui videret intuiti-
uè causam, videret etiam omnes eius
effectus intuiti-
uè: & contrà, qui videret effectum
intuiti-
uè, cognosceret etiam eodem modo ipsius
causam. Quæ omnia falsa & absurda sunt. Proba-
tur sequela. Qui cognoscit essentiam aliquam in-
tuiti-
uè, cognoscit intuiti-
uè quæ sunt illi essentialia,
& identificata: relatio ad Deum est essentialis
creaturæ, relatio accidentis ad substantiam
essentialis est accidenti, &c. ergo qui cognoscit
intuiti-
uè creaturam, cognoscit relationem eius
essentialem, atque adeo cognoscet illius terminum
intuiti-
uè.

Secundò: si datur relatio transcendentalis, se-
quitur proprietates rei esse illius essentiam, & con-
ceptum primarium; quod probò. Essentia vt sic
significat radicem proprietatum: ergo si essentia est
relatum transcendentalis, includit essentialiter pro-
prietates, substantia includit essentialiter acciden-
tia, &c.

Quid sit
relatio
transcen-
dentalis.

Distinctio
duplex à
categori-
ca.

Prima du-
bitatio.

Secunda
dubitatio.

Tertia dubitatio.

Tertio implicat ut relatum sit de essentia rei absoluta, ut est absoluta, alioqui res illa propter est absoluta, esset respectiva: sed relatio transcendentalis est aliquid essentialis absoluto ut absolutum est: ergo relatio transcendentalis est impossibilis.

Quarta dubitatio.

Quarto omnis relatio supponit suum fundamentum, saltem ratione distinctum, & prius ipsa relatione: sed relatio transcendentalis nec supponit suum fundamentum, nec ab eo ratione distinguitur; si enim supponeret suum fundamentum, non esset illi essentialis: ergo non est relatio.

Conclusio affirmans.

Dico tertio, præter relationes categoricas accidentales admittendæ necessariò etiam sunt relationes transcendentales, quæ sunt verè reales, non tantum secundum dici, sed etiam secundum esse. Ita docent Suarez, Valentia & alij contra Scotum & Vasquez; videturque inclinare S. Thomas, qui relationes transcendentales relationes appellat secundum dici.

Probatio.

Ratio est, quia forma & materia realem inter se relationem habent, cum una definiatur per aliam: creatura veram habet relationem ad Deum, accidens ad substantiam, unio ad unitum: illæ relationes sunt essentielles: ergo dantur relationes essentielles. Maior est certa, neque ab adversariis negatur. Minor probatur. Tunc aliquid est essentialis rei, quando ne per conceptum quidem est ab ea separabile: sed ne per conceptum quidem separari potest à materia & forma ordo qui est inter illas; nec à creatura ordo quem habet ad Deum, &c. ergo ille ordo est essentialis. Deinde relatio transcendentalis & essentialis illa est, cuius entitas est impossibilis, si terminus est impossibilis: sed dantur multæ huiusmodi entitates: ergo dantur relationes transcendentales. Probo minorem. Si lux esset impossibilis, visio etiam lucis esset impossibilis; si unibile esset impossibile, impossibile esset unio; si Deus non esset existens, nulla creatura esset possibilis, cum implicet creaturam existere independentem à causa prima; si repugnaret forma, repugnaret etiam potentia receptiva: ergo multæ sunt entitates, quæ impossibiles prorsus essent, si termini quos respiciunt, essent impossibiles.

Solutio primæ dubitatio.

Ad primam respondeo primò quidem, eum qui cognoscit intuitivè creaturam, posse cognoscere intuitivè ordinem essentialem quem habet ad Deum, etiam si non cognoscat intuitivè Deum: sicut qui cognoscit intuitivè patrem & relationem eius ad filium, non cognoscit tamen intuitivè filium, sed abstractivè tantum. Qui enim cognoscit relationem intuitivè, cognoscit quidem necessariò terminum, sed non necessariò cognoscit illam intuitivè. Neque obstat quod terminus est essentialis relationi; cum enim non sit essentialis nisi extrinsecè & connotativè, propterea qui cognoscit intuitivè relationem, cognoscit quidem intuitivè fundamentum, terminum autem non videt intuitivè. Idem dico de relatione accidentis ad substantiam, & aliis huiusmodi, quarum termini non cognoscuntur intuitivè, quantumvis ipsæ cognoscantur intuitivè: secundò respondeo ad illam maiorem: qui cognoscit aliquam essentiam intuitivè, cognoscit etiam ea quæ sunt illi essentialia, si cognoscat adæquatè, concedo; si cognoscat solum inadæquatè nego. Nam posse dari cognitionem intuitivam inadæquatam, fusè probabam olim in Theologia; & sanè pater, quod sentiri & cognosci potest color & calor, quin cognoscatur ratio qualitatis, quæ illis est identificata. Itaque cognitione inadæquata cognosci potest creatura, quin cognoscatur etiam relatio eius essentialis ad

A Deum. Vnde vides, peccare argumentum in duobus. Primò enim videri potest relatio creaturæ ad Deum, quin videatur Deus intuitivè. Secundò videri etiam potest creatura imperfectè, quin videatur relatio eius essentialis ad Deum.

Ad secundam respondeo, proprietates non esse in recto & intrinsecè, sed extrinsecè tantum & in obliquo ipsam rei essentiam, quæ propterea dicitur radix proprietatum. Ad probationem distinguo consequentiam: ergo si essentia est relatum transcendentalis, includit proprietates in obliquo, & connotativè, concedo; intrinsecè & in recto, nego.

Instabis. Relatio ideo est essentialis, quia res non potest concipi sine sua relatione transcendentali: sed essentia rei non potest concipi sine proprietatibus, quarum dicitur esse radix: ergo proprietates sunt essentielles rei.

Respondeo distinguendo maiorem: ideo relatio est essentialis, quia res non potest concipi sine sua relatione intrinsecè & in recto concepta, concedo; sine sua relatione concepta connotativè & in obliquo, nego.

Ad tertiam respondeo distinguendo maiorem: implicat ut relatum accidentale sit de essentia rei absolutæ ut sic, concedo; implicat ut relatum essentialis sit de essentia rei absolutæ ut sic, nego. Potest enim eadem res indivisibilis esse absoluta, & tamen esse respectiva essentialiter; quia ut rectè notat Caietanus, non est contra rationem rei absolutæ, ut in sua essentiali ratione includat respectum aliquem; imò in creatis nihil ita est absolutum, ut in sua essentia non includat aliquem respectum, saltem ad Deum, à quo non potest non pendere essentialiter.

Instabis. Absolutum opponitur contradicitoriò respectui: ergo necessariò illud excludit.

Respondeo distinguendo: absolutum opponitur contradicitoriò respectui, quod est simpliciter respectuum, concedo; quod est respectuum tantum secundum quid, nego. Sicut enim dixi olim, analogæ esse partem eadem, partim diversâ; sic non est absurdum dicere quod aliquid sit partim absolutum, & partim respectuum.

Ad quartam respondeo verum quidem esse, quod relatio accidentalis supponit suum fundamentum ut aliquid prius, & ratione distinctum; sed nego dantur relationem istam transcendentalem, quæ fundamento suo est essentialis, supponere illud fundamentum, aut ratione ab illo distingu.

§. III.

An, & quid sit relatio secundum dici.

Certum est primò, relationem secundum dici cretè definiti, *Ens simpliciter absolutum, quod relatum tamen explicari nullo modo potest nisi per comparisonem ad aliud*: v.g. potentia Dei ens est simpliciter absolutum, quod tamen explicari non potest nisi per ordinem ad creaturas producibiles; scientia Dei per ordinem ad creaturas cognoscibiles.

Differunt ergo relationes secundum dici primò à relationibus transcendentalibus, & categoricis, quod istæ habeant esse respectuum præcisè in se sumptum; relatio verò secundum dici habet suum esse prorsus absolutum, quod tamen explicetur per relationem; idest, non habet esse respectuum secundum se sumptum, sed tantum esse respectuum, propter explicabile per definitionem. Secundò differunt relationes istæ à relationibus rationis, quod relatio rationis sit vera relatio secundum

Discrimen
a relatio-
ne ratio-
nis.

dum esse, eo quod per conceptum quasi reflexum concipiatur esse in aliquo, in quo tamen non est. Relatio verò secundum dici non est relatio secundum esse, vel realiter, vel per conceptum; non enim concipitur inesse alicui, sed per simplicem conceptum directum ens absolutum concipitur in ordine ad aliud. Relatio ergo rationis per conceptum affigitur rei absolutæ, quia concipitur reflexè inesse alicui: relatio autem secundum dici nulli subiecto affigitur, quia non reflexè concipitur inesse alicui: si enim relatio secundum dici attribuitur alicui subiecto, tunc incipiet esse relatio rationis.

Entia con-
notatiua.

Certum est secundò, quod ad relationes secundum dici reuocantur necessariò denominationes omnes extrinsecæ, & entia connotatiua, qualia sunt bonitas & malitia, libertas, esse Regem, esse Doctorem, &c. Entia connotatiua differunt à respectibus secundum esse, quia respectiua secundum esse habent non solum nomen, sed etiam ipsum esse respectuum, siue realiter, siue per fictionem: connotatiua verò esse habent absolutum, sed explicantur tantum per relationem; nam connotare aliud, est non significare perfecte sine alio simul notato: vnde definitur connotatiuum, est entitas absoluta rei, quæ aliud importat sine quo non potest explicari: v. g. actum aliquem esse liberum non est entitas aliqua ipsi actui superaddita, nec est relatio, quia est aliquid extrinsecum actui; sed est ens connotatiuum, relatiuum secundum dici: est enim ipsemet actus prout connotat potentiam indifferentem ad agendum. Eodem modo vitalitas, moralitas, bonitas & malitia, cum sint extrinsecæ denominationes, non sunt entia respectiua secundum esse, sed connotatiua & relatiua secundum dici, quia nullum habent fundamentum extrinsecum talis respectus.

Prima di-
bitatio.

Ratio ergo dubitandi est, quia videtur nullam dari relationem secundum dici.

Secunda.

Primò quia quando res absoluta, v. g. Dei omnipotentia explicatur per respectum ad creaturas, vel illa definitio dicit verum, vel dicit falsum. Si dicit verum, igitur omnipotentia est aliquid respectuum secundum esse; quomodo enim illud esse, quod definitur, dici poterit respectuum. Si dicit falsum: ergo illa definitio non est bona: ergo illa relatio secundum dici vel nulla est, vel est relatio secundum esse.

Tertia.

Secundò illud esse quod definitur, non potest definiti per id quod non habet: sed esse omnipotentia v. g. non habet respectum: ergo non potest definiti per respectum.

Conclusio
affirmati-
ua.

Tertiò relatio secundum dici vel est ante operationem intellectus in rebus nemine cogitante, & sic est vera relatio secundum esse prædicamentalis, vel transcendentalis; vel est tantum per operationem intellectus, & sic est relatio rationis, cum à parte rei nihil sit nemine cogitante.

Probatio.

Dico quartò. Admittendæ necessariò sunt relationes reales secundum dici, quæ non sunt relationes rationis, nec prædicamentales, aut transcendentales.

Ratio est, quia multa entia in se absoluta, quæ non possunt explicari nisi per respectum ad aliud: illa nec sunt relatiua realia secundum esse, nec relatiua rationis: ergo sunt relatiua secundum dici, id est nomine tenus. Maior est certa: nam Dei omnipotentia, Dei decretum, vt statim ostendam, sunt absoluta, & tamen explicari nullo modo possunt, vel concipi sine respectu ad creaturas. Dein- de omnia connotatiua, & denominationes extrin-

A sece sunt aliquid absolutum; quod tamen explicari nullo modo potest sine ordine ad aliquid extrinsecum. Minor ergo probatur primò, quod non sint relationes rationis. Illa non est relatio rationis, quæ nihil affigit rei, quod non sit in re: sed relatio secundum dici nihil rei affigit, quod non sit in re: ergo relatio secundum dici non est relatio rationis. Probatur minor. Relatio secundum dici nihil affigit rei quod non sit in re, si non cogitat vllum respectum inesse rei, sed tantum explicat vnã rem per aliam, nullum ei affigendo respectum: sed relatio secundum dici non cogitat vllum respectum inesse rei, sed tantum rem vnã explicat per aliam: ergo relatio secundum dici nihil affigit rei, quod non sit in re. Quod verò non sit relatio secundum esse, probatum est, quia relatum secundum dici est ens planè absolutum.

B Ad primam respondeo, quando res absoluta, v. g. omnipotentia, explicatur per respectum ad creaturas, illam distinctionem dicere verum, neque tamen omnipotentiam ita definitam esse respectiua secundum esse, sed tantum secundum dici; nam illud esse, quod definitur, non propterea debet esse respectuum, sed tantum illud esse explicatur quasi esset respectuum.

C Ad secundam distingo minorem: sed esse illud relatiuum secundum dici non habet respectum secundum esse, concedo; secundum dici nego. Id est in se quidem non respicit, sed in se habet vt si explicetur quid sit, hoc habet vt explicetur per aliud: siue illud esse non est respectuum secundum se, sed est respectuum prout explicabile.

Neque dicas primò: Ille respectus vel est in re ante definitionem, vel non est: si non est, malè per illum res definitur: si est, ergo res est in se respectiua.

Respondeo illum respectum esse in re ante definitionem, & explicationem; vnde sequitur tantum quod res in se respectiua sit secundum dici, non secundum esse.

Neque dicas. Secundò illud est respectuum secundum esse, cuius esse est respectuum: sed esse omnipotentia est respectuum: ergo omnipotentia est respectiua secundum esse.

D Respondeo distinguendo maiorem: illud est respectuum secundum esse, cuius esse est respectuum in seipso præcisè, concedo; cuius esse est respectuum prout explicabile ac definibile, nego. Esse omnipotentia non est respectuum nisi prout definibile.

E Ad tertiam respondeo relationem secundum dici esse in rebus ante operationem intellectus, neque tamen esse relationem secundum esse; quia quamuis sit in re, non est tamen in re nisi secundum dici; id est, in re prout explicabili per definitionem. Neque dicas: quod habet esse in re, non est tantum secundum dici, sed secundum esse. Hoc enim nego, vt patet ex sæpius data definitione.

SECTIO VI.

De subiecto remoto relationis.

Certum est primò, subiectum relationis esse duplex, remotum & proximum. Remotum illud est, quod denominatur habere relationem, siue illud in quo est proximum fundamentum relationis. Proximum est fundamentum, siue proxima causa cur aliquid habeat relationem: v. g. paries habens albedinem est subiectum remotum similitudinis, albedo est subiectum proximum.

NNn 3

Certum

Solutio
primæ du-
bitationis.

Solutio
secundæ.

Solutio
tertiæ.

Subiectum
remotum
& proximum.